

Schopnost vzdorovat iracionalitě

Když jsem se poprvé odhodlala naukknout do Fundovy knihy *Glosy – Fragmenty*, tématem, které mě asi nejvíce obohatilo, je kritický racionalismus. Kritický racionalismus chápu jako schopnost uvědomit si, že žádné naše vědění není absolutní. Jako schopnost nahlížet na realitu co nejvíc objektivním způsobem, kriticky jí analyzovat a popřípadě se nebát vyvrátit naše dosavadní přesvědčení. I přestože nikdy nemůžeme dosáhnout nějaké konečné odpovědi, je potřeba podstoupit a zasadit se o co největší objektivnost ve snaze pochopit skutečnost. S tím souvisí pojem *pravda*. Funda v knize rozebírá různá její pojetí. Nejvíce se přikláním k výroku filosofů, striktně oddělujících ontologii

od gnozeologie: „*Pravda není pro ně pravdou té skutečnosti, nýbrž jen naším poznatkem o té skutečnosti.*“⁴² Pravdu chápou jako výraz, kterým v přítomnosti označujeme naše chápání a poznávání reality. Nejedná se zde však o samotnou realitu, ale její interpretaci.

„*Ona iracionalita, která zakládá především mylná poznání a mylná jednání, má v lidských dějinách i v lidských životech drtivou převahu nad racionalitou.*“⁴³ Iracionalita hýbe světem. Jako společnost bychom se ale měli snažit formovat hodnoty a jednat především na základě racionality. Stejně jako Funda si myslím, že základem demokratické společnosti je právě kritický racionalismus, založený na dialogu, respektu a skutečnosti, že lidské poznání je „*principiálně omylné*“.

⁴² Funda: *Glosy – Fragmenty*, s. 52.

⁴³ Tamtéž, s. 63.

S Fundou mě spojuje jedna skutečnost a to, že jsme byli oba od mala vedeni svou matkou k náboženství. Stejně tak se náš rozhled postupně měnil a oba jsme nakonec od víry v průběhu života určitým způsobem upustili. Náboženství je tedy naším společným východiskem, i když náš současný pohled se může lišit. Funda nahlíží na náboženství kritickým racionalismem. Došel k osobnímu přesvědčení, že náboženství, přesněji idea Boha, je jen výplod lidské fantazie. Zároveň je ale pro něj náboženství ve filosofickém bádání součástí zkoumané skutečnosti. Existuje pro něj jako otázka, která lidskou společnost provází od nepaměti v různých podobách až dodnes.

Naším velkým rozdílem s Fundou je především věk. Na rozdíl ode mě již Funda ušel dlouhou cestu, kdy se jeho přesvědčení měnily, vyvíjely, posouvaly. Významně ho určitě ovlivnila jeho

studia nebo přednášení na univerzitě. Převyšuje mě svým filosofickým i náboženským rozhledem. Já jsem na rozdíl od něj teprve na začátku své cesty. Jsem vděčná za možnost nahlédnout prostřednictvím této knihy do světa filosofie a zamyslet se společně s autorem nad množstvím otázek. Děkuji!

Kristýna Vášová